

ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม

งานศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด

www.retc.ac.th

แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด ROI ET TOURIST MAP

สัญลักษณ์	Legend
	ที่ตั้งจังหวัด Province Location
	อำเภอ District
	สถานที่ท่องเที่ยว Tourist Attraction
	ทางหลวง Highway
	แหล่งน้ำ, แม่น้ำ Water, Stream
	เส้นขอบเขตอำเภอ District Boundary
	เส้นขอบเขตจังหวัด Province Boundary

ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติจังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติเมืองร้อยเอ็ดโดยสังเขปนี้ค้นคว้าจากตำนานอุรังคธาตุ ซึ่งเป็นหนังสือในลานจารึกด้วยตัวอักษรไทยน้อยจากหอไตร วัดหลวง เมืองหลวงพระบางมีข้อความพิสดาร 13 ผูกโบราณ ซึ่งเจ้าคุณพระพนมเจตยานุรักษ์ อดีตเจ้าคณะจังหวัดนครพนม (ฝ่ายธรรมยุต) ได้แปลเป็นหนังสือไทย เมื่อ พ.ศ. 2479 มีข้อความเกี่ยวกับเมืองร้อยเอ็ด โดยสังเขปดังนี้

ประวัติเมืองร้อยเอ็ด แบ่งออกได้เป็น 3 สมัย

1. สมัยพุทธกาล
2. สมัยผาแดง
3. สมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์

เมืองร้อยเอ็ด สมัยพุทธกาล ปรากฏตามตำนานอุรังคธาตุ ว่าปางเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน ได้แปดปีปลายแปดเดือนนั้น พระกัสสปะอัครสาวกพระอรหันต์เจ้า ผู้ใกล้ชิดพระพุทธองค์ได้อัญเชิญอุรังคธาตุของพระพุทธเจ้าดำเนินไปยังเบ็ญจบุรพาแห่งชมพูทวีป จากกุนินารายณ์ - ปาวาย เพื่อไปประดิษฐาน ณ ดอยกัปปนคีรี (ภูเก้าพร้าว) ตามที่พระพุทธองค์ได้ทรงดำรัสไว้เป็นปัจฉิมพจน์ ณ เบ็ญจบุรพาแห่งชมพูทวีปนั้น อดีตกาลนานมาแล้ว มีเอกมมหานครอยู่ 4 นคร คือ

1. เมืองสกลนคร (จังหวัดสกลนคร)
2. เมืองสาเกตุนคร (จังหวัดร้อยเอ็ด)
3. เมืองมรุกขนคร (เมืองธาตุพนม-เมืองป่าไม้รวก)
4. เมืองอินทปัฐนนคร (เมืองนครพนมเปญ)

เบ็ญจบุรพาแห่งชมพูทวีปนั้น เมืองสาเกตุนครเป็นเมืองใหญ่ อยู่ศูนย์กลางเมืองขึ้นใหญ่น้อยทั้งหลายตามหนังสืออักษรไทยน้อยของท่านเจ้าคุณพระพนมเจตยานุรักษ์ มีที่พอจะสันนิษฐานเกี่ยวกับเมืองร้อยเอ็ดอยู่ 3 แห่ง

เมืองสาเกตุ.....ประตุ (ตกขาดลบคำว่า “นคร 101”)

เมือง.....นคร.....ประตุ (ตกคำว่า “สาเกตุกัถ 101”)

เมือง.....101.....(ตกคำว่า “สาเกตุนคร”)

สรุปแล้วอ่านได้ความว่า เมือง สาเกตุนคร 101 ประตุ (101 อ่านว่าสิบเอ็ด)

ตามตำนานอุรังคธาตุมีตัวอักษรเขียน(จาร) เมือง 101 เกือบทุกแห่งจึงได้กลายมาเป็นต้นเทวีและท้าวสังขวิข ราชโอรส ไปอยู่เมืองลา (อยู่แขวงเมืองเวียงคุก ตรงข้ามห้วยเก่าคดเก่าเลี้ยว อาศัยอยู่กับนางอินทร์สวรรค์ ลงจอด บางแห่งว่านางอินทร์แปง (นางอินทร์แปง เป็นราชเทวีของพระเจ้าบุริจันทรอ้วยล้วย) ตั้งแต่สมัยพระเจ้ากุกุณฑะจนถึงสมัยพระเจ้านุริยวงศาธรรมิกราชนั้น มีเมืองขึ้นอยู่ 11 เมือง มีทางเข้า 11 ประตุ สาเกตุนคร (เมืองร้อยเอ็ด) จึงมีเมืองขึ้นปรากฏตามภูมิภาคใกล้เคียง ที่มีชื่อปรากฏอยู่ตราบเท่าทุกวันนี้ คือ

1. เมืองเชียงเหียน (อยู่จังหวัดมหาสารคาม)
2. เมืองสีแก้ว (บ้านสีแก้ว อำเภอมือร้อยเอ็ด)
3. เมืองฟ้าแดด (บ้านฟ้าแดดสูงยาง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์)
4. เมืองเปลือย (บ้านเมืองเปลือย อำเภอมือร้อยเอ็ด)
5. เมืองทอง (บ้านเมืองทอง อำเภอมือร้อยเอ็ด)
6. เมืองหงษ์ (บ้านเมืองหงษ์ อำเภอมือร้อยเอ็ด)

7. เมืองบัว (บ้านเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด)
8. เมืองคอง (อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด)
9. เมืองเชียงขวาง (บ้านจาน อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด)
10. เมืองเชียงดี (บ้านหัวโนน อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด)
11. เมืองไฟ (บ้านเมืองไฟ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด)

ประตูเมือง 11 ประตู ของสาเกตุนคร มีดังนี้

ด้านทิศเหนือ	คือ ประตูเมืองฟ้าแดด เมืองสีแก้ว เมืองเชียงเหียน
ด้านทิศตะวันตก	คือ ประตูเมืองเปลือย เมืองทอง เมืองหงษ์
ด้านทิศใต้	คือ ประตูเมืองบัว เมืองคอง
ด้านทิศตะวันออก	คือ ประตูเมืองเชียงขวาง เมืองเชียงดี เมืองไฟ

อาณาจักรกุลุนทะจึงเป็นอาณาจักรที่มีการปกครองและรัฐประศาสนศาสตร์แตกต่างกับ อาณาจักรอื่น ๆ เพราะมีเส้นทางเข้าสู่เมืองหลวง 11 ทาง ซึ่งเป็นของแต่ละเมืองขึ้นสร้างตรงไปยังสาเกตุนคร และมีทางเข้า 11 ประตู มีรหัสควบคุมการเข้าเมือง เข้าใจว่าสมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช ก็เป็นชื่อภาษาขอม มีคำกลอนโบราณบทหนึ่งทีกล่าวถึงสาเกตุนครว่า “เมืองสิบเอ็ดผักตู สิบแปดปองเอี่ยม ชาวแก้วแม่ขันได” ทั้งนี้ เพราะได้มีการสร้างวิหารสูง 6 ชั้นขึ้นที่กลางเมือง กลางบึงพลาญชัย ให้มีบันไดถึง 29 ชั้น มีหน้าต่าง 18 ช่อง และมีประตู 11 ช่อง (โบราณเขียนเป็น 101)

สมัยผาแดง อาณาจักรกุลุนทะ อันมีเมืองสาเกตุนครเป็นเมืองหลวง เริ่มเสื่อมอำนาจลงจนกระทั่งเสียเมือง พระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราชถูกสำเร็จโทษ นางรัตนเทวี และท้าวสังขวิชชราชาโอรส และท้าวทางโงง หนีไปอยู่เมืองเวียงคุกแขวงเมืองเวียงจันทร์อาณาจักรกุลุนทะและ สาเกตุนครก็ถึงกาลวิบัติล่มจม

ตำนานท้าวผาแดงนั้นจึงไม่มีชื่อเมืองหลายเมืองของอาณาจักรกุลุนทะไปปรากฏอยู่ในตำนานท้าวผาแดง คงมีแต่เมืองเชียงเหียน เมืองสีแก้ว เมืองฟ้าแดด เท่านั้นที่ปรากฏอยู่ในตำนานท้าวผาแดงนางไอ่ ตอนหนึ่งว่า บั้งไฟขนาดมหึมาของพระยาขอมตกลงมาจากกลายเป็นบึงพลาญชัย

ตามประวัติศาสตร์นั้นขอมเริ่มแผ่อำนาจเข้ามาสู่ชมพูทวีปทางภาคบูรพา ราว ๆ ศตวรรษที่ 9-13

จากตำนานท้าวผาแดงเป็นการแผ่อำนาจอิทธิพลของขอม ตามตำนานท้าวผาแดงกล่าวว่า พระยาขอมธรรมิกราชเจ้าผู้ครองนครหนองหารหลวง ได้ใช้กุศโลบายทางรัฐประศาสนศาสตร์ จัดงานมหกรรมบุญบั้งไฟแสน โดยมีนางไอ่ราชบุตรเป็นรางวัลเดิมพัน อันเป็นสาเหตุแห่งการขัดกันอย่างรุนแรงระหว่างท้าวผาแดงแห่งอาณาจักรผาโงง (เมืองผาโงงเป็นเมืองเก่าอยู่แขวงอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์) กับท้าวพังคี่แห่งอาณาจักรศรีสัตตนาคนจนเกิดเป็นสงครามชิงนางไอ่เช่นเดียวกับสงครามชิงนางสีดาในเรื่องรามเกียรติ์ (เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องผาแดง นางไอ่ ได้มาจากฉบับโบราณของจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งท่านเจ้าคุณพระอริยานุวัตรวัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคามเป็นผู้แปล)

เมืองสาเกตุนครแห่งอาณาจักรกุลุนทะ กับเมืองขึ้นอีก 8 เมือง (เว้าเมืองเชียงเหียน เมืองสีแก้ว เมืองฟ้าแดด) ในตำนานไม่ปรากฏว่าไปร่วมงานมหกรรมบุญบั้งไฟแสน พอสันนิษฐาน ได้ว่าพระยาขอมธรรมิกราชแห่ง

อาณาจักรหนองหารหลวง ทำลายอาณาจักรกุนทชะได้สำเร็จ เพราะปรากฏตามตำนานอุรังคธาตุว่า ท้าวศรีโคตร พระตะบอง (เจ้าขอมผู้ทรงพลัง) ได้ครองอาณาจักรโคตรบูรด้วย

เมืองมรุกขนครเป็นเมืองหลวงแห่งอาณาจักรโคตรบูร เป็นเมืองที่ตั้งอุรังคธาตุ คือพระธาตุพนมสืบต่อมา ณ เมืองธาตุพนมนี้ได้ขุดพบโบราณวัตถุ คือ รูปสมารธรรมจักรทำด้วยหินจารึกอักษร “เขธัมมา” ซึ่งมี ปรากฏอยู่ในประเทศไทยเพียงสองแห่งเท่านั้น คือที่จังหวัดนครปฐม กับที่วัดหัวบึง (วัดศิลามงคล พระธาตุพนม) ท่านผู้รู้สันนิษฐานว่าพระเจ้าอโศกมหาราชคงจะส่งพระธรรมทูตพร้อมทั้งธรรมจักร (เสมาธรรมจักร) ติดตามพระบรมสารีริกธาตุไปทุกหนทุกแห่ง

ปีชาววากับม้าแม่แล (แม่เหล่า) ตามตำนานอุรังคธาตุว่า สาเกตุนครแห่งอาณาจักรกุนทชะ มีเมืองขึ้นอยู่ 11 เมือง มีการสื่อสารและการคมนาคมดีเยี่ยม คือ ปีชาววา (ยี่สิบวา) เป็นปีที่มีความก้องกังวานไกลส่งสัญญาณข่าวสารบอกเหตุการณ์ร้ายดีที่จะเข้ามาสู่นครสาเกตุนคร

ม้าแม่แล (แม่เหล่า) ตามตำนานเป็นม้าพลาหก (ม้าที่มีกำลังหกเท่าของม้าธรรมดา รูปร่างของม้าพลาหกเป็นอย่างไรนั้นจะไปพิจารณาดูได้ที่รูปสลักลายจุมเจียที่ฝาผนังด้านตะวันตกของเจดีย์พระธาตุพนม มีรูปม้าพลาหกติดอยู่กับลายจุมเจีย ลายจุมเจียเป็นลายเครือเถาโบราณ เคยพบเห็นแห่งเดียวที่ฝาผนังพระเจดีย์ธาตุพนม

เมื่ออาณาจักรกุนทชะ เสื่อมลงแล้ว เมืองสาเกตุนครก็กลายเป็นเมืองร้างมาช้านาน มีต้นกุ่ม (ต้นผักกุ่ม) ขึ้นรอบบึง รอบสระ รอบคูเมืองทั่วไปจนเรียกว่า “บ้านกุ่มฮ้าง” มาปรากฏเป็นเมืองร้อยเอ็ดขึ้นเมื่อมีจารย์แก้ว ทำมิด ทำวณ (ต้นตระกูลธนสีลังกูรสุวรรณธาดา-ภานุทานนท์-เรื่องสุวรรณ เลิศ) ยกบ้านกุ่มขึ้นเป็นเมืองร้อยเอ็ดในภายหลัง

สมัยศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์

ปี 2256 รัชเจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูรกษัตริย์ ไปครองเมืองจำปาศักดิ์ ทราบว่าร้อยเอ็ดเป็นเมืองร้าง จึงให้จารย์แก้วคุมครัวลาวไปประมาณ 3,000 คนเศษ มาอยู่ที่ร้อยเอ็ดครั้งแรกมาอยู่ที่บ้านทุ่ง (ปัจจุบันคืออำเภอสุวรรณภูมิ) เรียกว่าเมืองทุ่งขึ้นกับจำปาศักดิ์

เมื่อจารย์แก้วรักษาการอยู่ที่ร้อยเอ็ดได้เพียง 7 ปี ก็ถึงแก่กรรม บุตรของจารย์แก้ว 2 คน คือท้าวมิดซึ่งเป็นบุตรชายของเจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูรและท้าววณซึ่งเป็นน้อง หลังจากทีพระบิดาถึงแก่กรรม เจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูรได้แต่งตั้งให้ท้าวมิดผู้พี่เป็นเจ้าเมือง ส่วนท้าววณเป็นอุปฮาด (ที่เรียกว่า “ท้าวมิด” เพราะเกิดในวันที่มีสุริยุปราคา)

ท้าวมิดครองเมืองแทนบิดาจนถึง พ.ศ. 2306 ก็ถึงแก่กรรม ท้าววณผู้เป็นอุปฮาดก็ขึ้นครองเมืองสืบแทน ต่อมาท้าวมิดมีบุตรสองคน คือ ท้าวเชียงและท้าวสุนย์ เมื่อท้าววณครองเมืองได้สี่ปี เกิดบาดหมางโกรธเคืองกับหลานทั้งสอง ท้าวเชียงและท้าวสุนย์จึงได้อพยพไปพึ่งพระบรมโพธิสมภาร สมเด็จพระบรมราชาที่ 3 แห่งกรุงศรีอยุธยา ขอกำลังมาปราบปรามท้าววณ สมเด็จพระบรมราชาที่ 3 จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาพรหมกับพระยากรมท่า ยกทัพลงมาพร้อมกับท้าวเชียงและท้าวสุนย์ เมื่อท้าววณทราบข่าว จึงหนีไปอยู่ที่บ้านกุดจอก (บ้านดง-เมืองกุดจอก อยู่ในท้องที่อำเภออาจสามารถในปัจจุบัน) กองทัพจากกรุงศรีอยุธยาจึงเข้าเมืองได้อย่างง่ายดายและได้ตั้งท้าวเชียงเป็นเจ้าเมืองเมื่อพระยาพรหมกับพระยากรมท่ากลับไปยัง กรุงศรีอยุธยาแล้ว พระบาทสมเด็จพระบรมราชาที่ 3 โปรดให้กลับคืนมายังเมืองทุ่งอีกเพื่อเกลี้ยกล่อมให้ ท้าววณคืนดีกับท้าวเชียงและท้าวสุนย์ ตั้งแต่นั้นมาเมืองทุ่งก็ตกเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยา

ใน พ.ศ. 2315 สมัยพระเจ้าตากสินซึ่งได้ครองราชย์ ณ กรุงธนบุรีได้ประมาณ 4 ปี พระยาพรหมพระยากรมท่า เห็นว่าเมืองทุ่ง ชัยภูมิ ไม่สมควรที่จะตั้งเมืองเพราะเป็นโนนสูงลำน้ำเซ (ลำน้ำเสียว ในปัจจุบัน) น้ำไหลแรงเซาะตลิ่งพัง จะไม่ถาวรต่อไปจึงปรึกษาท้าวเชียงและท้าวสุนย์ และเห็นพ้องกันว่า ตำบลดงท้าวสารห่างจากเมืองทุ่งราว 100 เส้น เป็นเมืองเก่ามีชัยภูมิดี (จากประวัติที่กล่าวตอนนี้จะเห็นว่าท้องที่ที่กำลังกล่าวถึงเคยเป็นเมืองร้างมาก่อน) จึงมีใบบอกไปยังกรุงธนบุรี ขอตตั้งเมืองดงท้าวสารเป็นเมืองสุวรรณภูมิตั้งแต่นั้นมา ในการสร้างบ้านเมืองสุวรรณภูมิหรือศรีภูมินี้ ได้สร้างหลักเมืองและวัดทั้งสองวัด)

ต่อมาในราว พ.ศ. 2318 ท้าวธนซึ่งหนีไปอยู่ ณ บ้านกุดจอก ได้เข้าเฝ้าพระยาพรหมและพระยากรมท่า พระยาทั้งสองเห็นว่าท้าวธนมีผู้คนบ่าวไพร่มาก จึงมีใบบอกไปยังกรุงธนบุรี ขอยกบ้านกุ่มขึ้นเป็นเมืองร้อยเอ็ด และตั้งท้าวธนเป็นเจ้าเมือง ขอขึ้นกับกรุงธนบุรี พระเจ้าตากสินจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งท้าวธนเป็น พระยาขัติยวงษา เป็นเจ้าเมืองร้อยเอ็ด ส่วนเมืองสุวรรณภูมิ ได้ตั้งท้าวไธษะบุตร ท้าวเชียงเป็นพระยารัตนวงศา เจ้าเมืองสุวรรณภูมิ

ตามประวัติที่ค้นพบแสดงว่าร้อยเอ็ดเป็นเมืองขอมมาแต่ก่อน เพราะมีเทวสถานที่เราเรียกกันว่า “กู” และร้อยเอ็ดเคยทำสงครามกับเมืองอื่น ๆ หลายครั้ง เช่น เมื่อ พ.ศ. 2368 เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์เป็นกบฏต่อกรุงเทพฯ ยกทัพมาตีกรุงกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด สุวรรณภูมิ จนถึงนครราชสีมา ในที่สุดกองทัพเจ้าอนุวงศ์ก็ถูกตีพ่ายกลับไป

พ.ศ. 2325 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีแห่งใหม่ ทำให้เมืองร้อยเอ็ดและบรรดาหัวเมืองอีสานล้วนต้องขึ้นตรงต่อกรุงรัตนโกสินทร์ ส่วนเมืองร้อยเอ็ดก็ได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนมีฐานะทางการเมืองและความสำคัญเหนือเมืองสุวรรณภูมิในเวลาต่อมา

พ.ศ. 2326 พระขัติยวงษา (ทน) ถึงแก่กรรม ท้าวสีลังบุตรคนโตได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระขัติยวงษา เจ้าเมืองร้อยเอ็ดสืบแทน ต่อมาในปี พ.ศ. 2369 เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ เมื่อกองทัพกบฏถูกตีแตกถอยร่นกลับมา กำลังทหารจากเมืองร้อยเอ็ดได้เข้าโจมตีซ้ำเติมจนพวกกบฏแตกพ่าย พระขัติยวงษา (สีลัง) มีความดีความชอบได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระยาขัติยวงษา

พ.ศ. 2415 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อุปราชแห่งไต้หวันขอตั้งบ้านดอนสำโรงขึ้นเป็นเมืองเกษตรวิสัย และตั้งอุปราชแห่งนี้เป็นพระศรีเกษตรวิสัย เป็นเจ้าเมือง

พ.ศ. 2418 เกิดสงครามปราบฮ่อที่เวียงจันทน์และหนองคาย เจ้าเมืองอุบลได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้ายกกำลังไปปราบ โดยเกณฑ์กำลังพลจากหัวเมืองตะวันออกเฉียงเหนือไปช่วยปราบกบฏ เมื่อกองทัพยกมาถึงเมืองร้อยเอ็ด พระขัติยวงษา (สาร) และราชวงศ์ (เสือ) ได้สมทบกำลังไปปราบฮ่อด้วย เมื่อเสร็จศึก ราชวงศ์ (เสือ) ได้รับแต่งตั้งเป็นพระขัติยวงษาเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิรูปการปกครองในระบบมณฑลเทศาภิบาล จึงให้รวมหัวเมืองอีสานเข้าด้วยกัน แล้วแบ่งออกเป็น 4 กองใหญ่ แต่ละกองมีข้าหลวงกำกับการปกครองกองละ 1 คน และมีข้าหลวงใหญ่กำกับราชการอีกชั้นหนึ่งอยู่ที่เมืองจำปาศักดิ์ กองใหญ่ทั้ง 4 กอง ได้แก่ หัวเมืองลาวฝ่ายตะวันออก หัวเมืองลาวฝ่ายตะวันออกเฉียงเหนือ หัวเมืองลาวฝ่ายเหนือ และหัวเมืองลาวฝ่ายกลาง เมืองร้อยเอ็ดเป็นหัวเมืองเอกในจำนวน 12 เมืองของหัวเมืองลาวฝ่ายตะวันออกเฉียงเหนือ มีศูนย์การบริหารหัวเมืองอยู่ที่เมืองอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2437 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ ให้ตรา ระบบการปกครองเทศาภิบาลขึ้นใช้ปกครองส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ หัวเมืองลาวกาวจึงเปลี่ยนฐานะเป็นมณฑลลาวกาว ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นมณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ และมณฑลอิสานตามลำดับ

พ.ศ. 2420 ตั้งบ้านโป่งขึ้นเป็นเมืองพนมไพร แคนมฤค ให้เลื่อนหลวงรักษาวงศา (บุญตา) เป็นพระยาดำรงฤทธิไกร เป็นเจ้าเมือง ตั้งบ้านเมืองเสือเป็นเมืองพยัคฆภูมิพิสัย ให้ท้าวชิตยะเป็นเจ้าเมือง

พ.ศ. 2425 ตั้งเมืองหงษ์เป็นเมืองจตุรพักตรพิมาน ให้หลวงพรหมพิทักษ์เป็นเจ้าเมืองในสมัยต่อมาเมืองร้อยเอ็ดได้อยู่ในมณฑลอิสานแต่เนื่องจากร้อยเอ็ดเป็นเมืองที่เจริญมานานและมีความสำคัญ จึงเปลี่ยนจากมณฑลอิสานเป็นมณฑลร้อยเอ็ด หลังจากนั้นจึงได้ตั้งเป็นจังหวัดร้อยเอ็ดและเมืองต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วยุบเป็นอำเภอขึ้นกับจังหวัดร้อยเอ็ดในปี

ในปี พ.ศ. 2450 เมืองร้อยเอ็ดได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นบริเวณร้อยเอ็ด โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 เมือง คือเมืองร้อยเอ็ด เมืองสุวรรณภูมิ เมืองมหาสารคาม เมืองกมลาไสย และเมืองกาฬสินธุ์

ในปี พ.ศ. 2453 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงเห็นด้วยกับข้อเสนอของเทศบาลข้าหลวงมณฑลอิสานว่า ควรแยกมณฑลอิสานออกเป็น 2 มณฑล คือ มณฑลอุบลราชธานี และมณฑลร้อยเอ็ด พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เป็นไปตามที่เสนอ มณฑลร้อยเอ็ดจึงมีเขตปกครอง 3 จังหวัดคือ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์

พ.ศ. 2465 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ ให้รวมมณฑลร้อยเอ็ด มณฑลอุบล และมณฑลอุดร เป็นภาคเรียกว่า ภาคอิสาน มีอุปราชาประจำภาคอยู่ที่เมืองอุดรธานี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2468 ได้โปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกภาคอิสาน แล้วปรับเปลี่ยนเป็นการปกครองระบบมณฑลตามเดิม ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2469 ได้โปรดเกล้าฯ ให้ยุบมณฑลร้อยเอ็ด มณฑลอุบล และมณฑลอุดร แล้วให้เปลี่ยนชื่อเป็นจังหวัด ขึ้นต่อมณฑลนครราชสีมา

ระหว่างปี พ.ศ. 2445-2455 ได้เกิดกบฏผีบุญขึ้นในจังหวัดร้อยเอ็ดอันมีสาเหตุมาจากการยกเลิกการปกครองแบบดั้งเดิม โดยยกเลิกตำแหน่งเจ้าเมือง แล้วแต่งตั้งข้าราชการจากส่วนกลางไปปกครอง ทำให้เกิดการต่อต้านจากกลุ่มเจ้าเมืองเดิมและทายาท กบฏผีบุญเกิดขึ้นจากการมีผู้อ้างตัวเป็นผู้พิเศษตามท้องถิ่นต่าง ๆ ในภาคอิสาน ในที่สุดก็ถูกทางราชการปราบได้ราบคาบ

ในปี พ.ศ. 2469 อำมาตย์เอกพระยาสุนทรเทพกิจจารักษ์ (ทอง จันทรางศุ) ข้าหลวงจังหวัดร้อยเอ็ดเห็นว่า บึงพลายชัย (เดิมใช้ว่าบึงพระลานชัย) ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางเมืองร้อยเอ็ดต้นเขิน ถ้าปล่อยทิ้งไว้บึงก็จะหมดสภาพไป จึงได้ชักชวนชาวบ้านจากทุกอำเภอมาขุดลอกบึงเพื่อให้มีน้ำขังอยู่ได้ตลอดปี ได้ดำเนินการขุดลอกบึงทั้งกลางวันและกลางคืนอยู่ 2 ปี มีชาวบ้านมาร่วมขุดลอกบึงถึง 40,000 คน นับว่าเป็นผลงานที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งของไทยที่ควรจารึกไว้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกหลานไทยต่อไปชั่วกาลนาน ต่อมาก็ได้มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนเป็นมรดกที่สำคัญของจังหวัดร้อยเอ็ดมาตราบเท่าทุกวันนี้

สภาพทั่วไป สภาพเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดร้อยเอ็ด

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้งและขนาด

จังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างละติจูดที่ 15 องศา 24 ลิปดาเหนือ ถึง 16 องศา 19 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 103 องศา 16 ลิปดาตะวันออก ถึง 104 องศา 21 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 512 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 8,299.46 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,187,156 ไร่ มีเขตแดนติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ หลายจังหวัดดังนี้

ทิศเหนือและตะวันตกเฉียงเหนือ จรดจังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จรดจังหวัดมุกดาหาร

ทิศใต้ จรดจังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันออกเฉียงใต้ จรดจังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก จรดจังหวัดยโสธร

ทิศตะวันตก จรดจังหวัดมหาสารคาม

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 130-160 เมตร มีภูเขาทางตอนเหนือ ตอนกลางเป็นที่ราบลูกคลื่น ตอนใต้เป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำมูล และเป็นที่ราบที่เรียกว่าแอ่งกระทะซึ่งเรียกว่า ทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุม 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสวรรณภูมิ อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอปทุมรัตน์ และอำเภอโพนทราย คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ 986,000 ไร่ หรือประมาณ 1 ใน 5 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดร้อยเอ็ดได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพภูมิอากาศอยู่ในประเภทฝนเมืองร้อน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,196.8 ลูกบาศก์มิลลิเมตร ฝนตกชุกในเดือนมิถุนายน ถึงกันยายน อากาศร้อนแห้งแล้งในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน

1.4 การบริหารและการปกครอง

จังหวัดร้อยเอ็ดแบ่งการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ 193 ตำบล 2,412 หมู่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 17 แห่ง (เทศบาลเมือง 1 แห่ง และเทศบาลตำบล 16 แห่ง) และองค์การบริหารส่วนตำบล 186 แห่ง

1. อำเภอเมืองร้อยเอ็ด	11. อำเภอสวรรณภูมิ
2. อำเภอเกษตรวิสัย	12. อำเภอเมืองสรวง
3. อำเภอปทุมรัตน์	13. อำเภอโพนทราย
4. อำเภอจตุรพักตรพิมาน	14. อำเภออาจสามารถ
5. อำเภอธวัชบุรี	15. อำเภอเมยวดี
6. อำเภอพนมไพร	16. อำเภอศรีสมเด็จ
7. อำเภอโพนทอง	17. อำเภอจังหาร
8. อำเภอโพธิ์ชัย	18. อำเภอเชียงขวัญ
9. อำเภอหนองพอก	19. อำเภอหนองฮี
10. อำเภอเสลภูมิ	20. อำเภอทุ่งเขาหลวง

มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,310,259 คน แยกเป็นชาย 654,508 หญิง 655,751 คน โดยมีอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดได้แก่ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด 149,059 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอเสลภูมิมีจำนวน 114,635 คน และอำเภอสวรรณภูมิ มีจำนวน 113,344 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ

อำเภอจันทรา โดยมีอัตราความหนาแน่น 295 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด มีอัตราความหนาแน่น 240 คนต่อตารางกิโลเมตร และอำเภอเชียงขวัญมีอัตราความหนาแน่น 215 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยอัตราความหนาแน่นโดยเฉลี่ยของจังหวัดอยู่ในระดับ 158 คนต่อตารางกิโลเมตร

โดยประชากรมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- **กลุ่มไทย-ลาว** เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองเดิม อาศัยทั่วไปในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด
- **กลุ่มไทย-เขมร** เป็นคนที่อยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด แต่มีบรรพบุรุษที่มีเชื้อสายเขมร อยู่ในอำเภอสุวรรณภูมิ และเกษตรวิสัย
- **กลุ่มไทย-ส่วย** เป็นคนที่อยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีเชื้อสายเป็นชาวส่วยหรือกวย อยู่บริเวณอำเภอสุวรรณภูมิและอำเภอโพนทราย ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ
- **กลุ่มภูไทหรือผู้ไทย** เป็นกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานในอำเภอเมยวดี หนองพอก ซึ่งติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์ โสธร และมุกดาหาร
- **กลุ่มไทยย้อ** เป็นกลุ่มที่มีเชื้อสายมาจากแขวงคำมวน ประเทศลาว อาศัยอยู่ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนอพยพเข้ามาอาศัยในจังหวัดร้อยเอ็ดในภายหลัง ได้แก่ กลุ่มไทย-จีน

กลุ่มไทย-ยวน กลุ่มไทย-แขก

1.5 การศึกษา

การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดได้ริเริ่มอย่างแบบตะวันตกนั้นได้เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2453 โดยพระครูอดุลยศีลพรต เจ้าอาวาสวัดศรีมงคล (ปัจจุบันคือวัดสระทอง) อำเภอเมืองร้อยเอ็ด ตรงกับช่วงเวลาที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงริเริ่มขยายการศึกษาไปสู่หัวเมืองต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2454 รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้ราชบุรุษจันทรา มาเปิดโรงเรียนอย่างเป็นทางการที่วัดศรีมงคล โดยได้ตั้งชื่อว่า **โรงเรียนวัดศรีมงคล** ปลาย พ.ศ. 2456 จึงได้ย้ายมาทำการสอนที่อาคารที่ว่าการอำเภอเก่าริมคูเมือง พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อเป็น **โรงเรียนประจํา มณฑลร้อยเอ็ด** และตั้งเป็นโรงเรียนประจํา มณฑลร้อยเอ็ด (ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์) ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนซึ่งเป็นโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย

เนื่องจากโรงเรียนประจํา มณฑลร้อยเอ็ดเปิดสอนเฉพาะนักเรียนชาย จึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนประจํา มณฑลหญิงขึ้นในปี พ.ศ. 2462 โดยได้แยกออกมาทำการเรียนการสอนบริเวณนอกคูเมืองทางทิศใต้ ซึ่งปัจจุบันคือโรงเรียนสตรีศึกษา ต่อมารัฐก็ได้พยายามส่งเสริมการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากขึ้น โดยได้จัดตั้งโรงเรียนวิสามนัญ ประจําอำเภอจนครบทุกอำเภอในปี พ.ศ. 2513 จนกระทั่งปัจจุบันจังหวัดร้อยเอ็ดมีการจัดการศึกษาในทุกระดับ การศึกษาทั้งระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระดับอุดมศึกษา

- มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1.6 เอกลักษณ์ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

ตราประจำจังหวัด : เป็นรูปศาลหลักเมืองประดิษฐาน ณ กลางบึงพลาญชัยเบื้องหลังเป็นรูปพระมหาเจดีย์ชัยมงคล โดยมีกรอบวงกลมเป็นรูปรวงข้าวล้อมรอบ

- ดอกไม้ประจำจังหวัด : อินทนิลบก
- เครื่องดนตรีประจำจังหวัด : โหวด
- คำขวัญประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

สิบเอ็ดประตูเมืองงาม เรืองนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมสาเกต บุญผะเหวดประเพณี
มหาเจดีย์ชัยมงคล งามน่ายลบึงพลาญชัย เขตกว้างไกลโลกลือชาข้าวหอมมะลิ

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัดร้อยเอ็ด

บึงพลาญชัย

บึงพลาญชัยตั้งอยู่ในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัด มีเกาะกลางบึงขนาดใหญ่เนื้อที่ประมาณ 2 แสนตารางเมตร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่พักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกายของประชาชนที่สวยงามไม่แพ้ต่างประเทศ ตกแต่งด้วยสวนดอกไม้สวยงาม และพันธุ์ไม้พันธุ์ใหญ่ให้ร่มรื่น เย็นสบาย มีพระพุทธรูปโคตมศาสดา สิริพัฒน์บึงพลาญชัย องค์ใหญ่ สวยงามประดิษฐานท่ามกลางสวนดอกไม้ ในบึงยังมีจวนชนิดต่าง ๆ มากมายมีเรือสำหรับประชาชนได้พายเล่น ชมปลา และ ออกกำลังกาย ตั้งอยู่กลางเมืองร้อยเอ็ด เขตเทศบาล

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับนานาพันธุ์ ให้ความร่มรื่น จุดเด่นของสวนแห่งนี้อยู่ที่ น้ำพุบริเวณใจกลางสวน มีหอนาฬิกากลางเมืองสีขาวเด่น เป็นสวนสาธารณะกลางเมือง เชื่อมต่อกับบึงพลาญชัย ใช้เป็นสถานที่จัดงานเทศกาลและพิธีการต่าง ๆ ของจังหวัด ตั้งอยู่กลางเมืองร้อยเอ็ด เชื่อมต่อบึงพลาญชัย

ตารางที่ 1.1 : แสดงเขตการปกครอง

หน่วยการปกครอง	ครัวเรือน	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาล	อบต.	ห่างจาก จว. (กม.)
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด	50,518	15	177	1	3	12	-
อำเภอเสลภูมิ	28,012	18	99	-	9	8	32
อำเภอจตุรพักตรพิมาน	17,591	12	91	-	5	8	12
อำเภอพนมไพร	27,309	14	160	-	3	12	47
อำเภออาจสามารถ	17,906	13	143	-	2	12	64
อำเภอสว่างวีรกรรม	17,346	10	135	-	1	10	34
อำเภอสุวรรณภูมิ	29,037	15	157	-	4	12	52
อำเภอเกษตรวิสัย	25,542	13	151	-	3	12	48
อำเภอจตุรพักตรพิมาน	19,499	12	66	-	7	6	26
อำเภอหนองพอก	16,270	9	100	-	2	8	73
อำเภอเมยวดี	5,560	4	-	-	4	-	72
อำเภอโพธิ์ชัย	13,750	9	66	-	4	6	53
อำเภอจังหาร	12,308	8	43	-	4	4	10
อำเภอปทุมรัตต์	12,742	8	89	-	1	8	76
อำเภอเมืองสรวง	5,667	5	-	-	4	-	26
อำเภอพนมทวาย	6,037	5	43	-	1	4	82
อำเภอศรีสมเด็จ	9,323	8	82	-	-	8	27
อำเภอเชียงขวัญ	6,856	6	66	-	-	6	12
อำเภอหนองฮี	5,701	4	37	-	1	3	78
อำเภอทุ่งเขาหลวง	5,401	5	51	-	-	5	26
รวม	332,375	193	1,756	1	58	144	840

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดร้อยเอ็ด

หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

ที่ว่าการอำเภอ	โทร. 04351 1689
โรงพยาบาลร้อยเอ็ด	โทร. 04351 1336
เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	โทร. 0 4351 1222, 0 4351 1420
ประชาสัมพันธ์จังหวัด	โทร. 0 4351 5374, 0 4352 7117
สถานีตำรวจภูธร	โทร. 0 4351 1766, 191, 0 4351 3536, 0 4351 1984
สถานีขนส่ง	โทร. 0 4351 1939
ตำรวจท่องเที่ยว	โทร. 1155, 0 4323 6937-8
ท่าอากาศยาน	โทร. 0 4351 8254, 004351 8255

โรงแรมในจังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับที่	ส่วนราชการ (ชื่อโรงแรม ที่พัก)	หมายเลขโทรศัพท์
1	โรงแรมร้อยเอ็ดซิตี	0-4352-0387, 0-4352-0401
2	โรงแรมไหมไทยร้อยเอ็ด	0-4351-1038, 0-4351-1136
3	โรงแรมสาเกตุนคร	0-4351-1741, 0-4351-1937
4	โรงแรมเพชรรัตนการ์เด้นท์	0-4351-9008-9, 0-4351-9000
5	โรงแรมแคนคำ	0-4352-0044
6	โรงแรมบัวทอง	0-4351-1142
7	โรงแรมศิริมิตร	0-4351-1026
8	โรงแรม 99(บังกะโล 99)	0-4351-1035, 0-4351-3985-6
9	โรงแรมสายทิพย์	0-4351-4028, 0-4351-1742
10	โรงแรมแพรทอง	0-4351-1127
11	โรงแรมบรรจง	0-4351-1137
12	โรงแรมร่มอินทนิล ปาร์ค	0-4351-6111, 0-4352-3444
13	โรงแรมธนิทร กรีนปาร์ค	0-4351-6660
14	โรงแรมวันโอวันคลาสสิคอินน์	0-4352-5461-2
15	พลอยชมพูพาร์ตเมนท์	0-4352-0502
16	โรงแรมมายเฮาส์	0-4351-1514
17	แฟรี่ ไฮเต็ล	0-4352-0175
18	นพรัตน์ แมนชั่น	0-4352-3170-1
19	โรสไฮเต็ล	0-4352-2546
20	โรงแรมปทุมรัตน์	0-4351-5377
21	พรรณฉวีภูรี รีสอร์ท	0-4351-3822
22	โรงแรมโกลเด้นเฮาส์	0-4351-2173

สถานีวิทย์กระจายเสียง

ลำดับที่	ส่วนราชการ / สถานีวิทย์	หมายเลขโทรศัพท์
1	สถานีวิทย์กระจายเสียงกองทัพ ภาคที่ 2	0-4351-1855
2	สถานีวิทย์กระจายเสียง อ.ส.ม.ท. จังหวัด	0-4352-5020, 0-4351-5111
3	สถานีวิทย์กระจายเสียงตำรวจภูธร ภาค 4	0-4351-2755
4	สถานีวิทย์กระจายเสียงกรมประมง	0-4356-9273-4
5	สถานีวิทย์กระจายเสียงแห่งประเทศไทย	0-4351-1769
6	สถานีวิทย์กระจายเสียง จส.3 ร้อยเอ็ด	0-4351-1635

ธนาคารในจังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับที่	ส่วนราชการ / ชื่อธนาคาร	หมายเลขโทรศัพท์
1	ธนาคารกรุงไทย	0-4351-5135
2	ธนาคารกสิกรไทย - สาขาร้อยเอ็ด - สาขานนทewaภิบาล	0-4351-1236, 0-4351-3020-2
3	ธนาคารทหารไทย	0-4351-1612
4	ธนาคารนครหลวงไทย	0-4351-3520
5	ธนาคารมหานคร	0-4351-1111
6	ธนาคารศรีนคร	0-4351-5590-2
7	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	0-4351-1515-6
8	ธนาคารอาคารสงเคราะห์	0-4351-4908
9	ธนาคารไทยพาณิชย์	0-4351-1284
10	ธนาคารกรุงเทพ - สาขาร้อยเอ็ด, ฝ่ายสินเชื่อ - สาขาย่อยถนนราชการดำเนิน	0-4351-1093, 0-4351-2502 0-4351-4859
11	ธนาคารเพื่อการเกษตร (ธ.ก.ส.)	0-4352-0421
12	ธนาคารออมสิน	0-4352-0342
13	ธนาคารเอเชีย	0-4351-5850,0-4351-5851

โรงพยาบาลในจังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับที่	ส่วนราชการ / ชื่อโรงพยาบาล	เบอร์โทรศัพท์
1	โรงพยาบาลกรุงเทพจรีเวช	0-4350-7111
2	โรงพยาบาลร้อยเอ็ดธนบุรี	0-4352-7191, 5262-5867
3	โรงพยาบาลร้อยเอ็ด	0-4351-8200
4	โรงพยาบาลเกษตรวิสัย	0-4358-9074
5	โรงพยาบาลจตุรพัตรพิमान	0-4358-1073
6	โรงพยาบาลธวัชบุรี	0-4359-4781
7	โรงพยาบาลปทุมรัตน์	0-4358-7073
8	โรงพยาบาลพนมไพร	0-4359-1321-2
9	โรงพยาบาลโพธิ์ชัย	0-4356-5073
10	โรงพยาบาลโพนทราย	0-4359-5073
11	โรงพยาบาลโพนทอง	0-4357-1321-2
12	โรงพยาบาลเมยวดี	0-4357-7073
13	โรงพยาบาลเมืองสรวง	0-4359-7073-4
14	โรงพยาบาลสุวรรณภูมิ	0-4358-1322
15	โรงพยาบาลเสลภูมิ	0-4355-1388-3
16	โรงพยาบาลหนองพอก	0-4357-9073-4
17	โรงพยาบาลอาจสามารถ	0-4359-9074